

Natte voeten

HENK WUKHUISEN

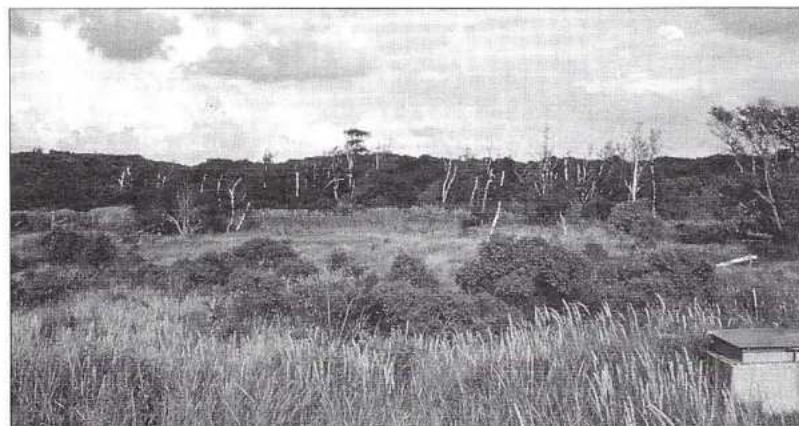
Precies honderd jaar na het begin van de drinkwaterwinning in De Kennemerduinen worden de pompen stilgelegd. De duinen bij Bloemendaal mogen weer nat worden. Een mijlpaal in de geschiedenis van onze strijd tegen de aantasting van de duinen door de grondwaterwinning. De vernatting zal de duinvalleien weer iets van hun oude glans teruggeven. De komende jaren zal blijken wat de effecten zijn van deze vernatting. Het is spannend welke ontwikkelingen de natuur voor ons in petto heeft.

De negatieve effecten van de waterwinning in de duinen waren in 1977 de belangrijkste reden voor het ontstaan van de Stichting Duinbehoud en Waterwinning (de toevoeging "waterwinning" is later verwijderd). Overal langs de kust waren midden jaren zeventig lokale organisaties opgericht als voorloper van de Stichting Duinbehoud (en Waterwinning). Zo werd in 1975 de Werkgroep Duinbehoud Zuid-Kennemerland opgericht, als reactie op de plannen van het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) om 75 ha van het Kraansvlak bij Bloemendaal met rivierwater te infiltreren. Met succes werd actie gevoerd en het Kraansvlak werd behouden. Maar aan de overkant in De Kennemerduinen werd altijd nog ruim 10 miljoen kuub grondwater gewonnen. Vooral in het midden van de jaren zeventig bereikte de verdroging een dieptepunt met een grondwaterstandverlaging van 5 meter in het centrale deel van De Kennemerduinen.

Alternatieven

Het was voor iedereen duidelijk dat er iets moest worden ondernomen. Er werd een milieu-effect-rapportage (MER) gemaakt en volgens het provinciaal Grondwaterplan (1986) moest de grondwaterwinning in 1991 gehalveerd worden en in 1996 zelfs worden teruggebracht tot 2 miljoen kuub per jaar. Diepinfiltratie, het inspuiten van voorgezuiverd rivierwater diep onder de grond, moest een alternatief bieden. In de MER werden drie locaties opgevoerd. Twee buiten de duinen en één in de duinen. De locaties buiten de duinen bleken volgens de MER vanuit de ecologische en waterwintentechnische optiek de

Het centrale deel van De Kennemerduinen was midden jaren zeventig het sterkst verdroogd. Het betreffende gebied op de foto, Klein-Doornen genaamd, is in de afgelopen twee decennia ook sterk vergrast (foto: Ruud Prins).

Bij een sterk stijgende grondwaterstand kunnen de valleien sterk verruigen door mineralisatie. Daarom plaggen de beheerders al enige laaggelegen valleien af, zoals hier het Houtglop in De Kennemerduinen, dat in 1995 geplagd werd. Op de foto zijn de lichte plagplekken goed te zien. Nog dit najaar start de beheerder van De Kennemerduinen met een omvangrijk afplagproject in het Groot-Olmen. Wij houden u middels DUIN op de hoogte (foto: Paul Paris).

beste locaties. Helaas waren beide locaties tientallen miljoenen duurder dan de locatie in de duinen. De centen gaven bij de locatiekeuze de doorslag, waar tegen Stichting Duinbehoud bezwaar maakte. Maar het project ging te elfder ure niet door. Niet omdat wij tegen waren, maar omdat het waterleidingbedrijf uit kostenbesparing niet alles goed had onderzocht. En toen bleek dat het brakke water veel te dicht onder de oppervlakte zat, waardoor diepinfiltratie onmogelijk was. Het alternatief moest nu gevonden worden in een leverantie door de burens (Gemeentewaterleidingen Amsterdam) en de bouw van een waterfabriek in Heemskerk (in aanbouw).

Minder dan twee en verder?

Stichting Duinbehoud had ook bezwaren geuit tegen de handhaving van twee miljoen kuub grondwaterwinning voor het operationeel houden van de pompen. In onze optiek kon men met veel minder toe. De Raad van State deelde onze visie en gaf het waterleidingbedrijf opdracht om uit te zoeken wat minimaal noodzakelijk is voor het draaiend houden van de pompen. Dat bleek 600.000 m³ te zijn, hetgeen weer extra natuurwinst oplevert. De Raad van State heeft het waterleidingbedrijf echter niet verplicht om vervolgens deze hoeveelheid aan te houden. Maar we mogen verwachten dat de NV PWN ons daarin niet zal teleurstellen. Onze jarenlange activiteiten en de "ecologisering" van de waterwinbedrijven langs de Nederlandse kust levert natuurwinst op. De Kennemerduinen worden er beter van, maar meer naar het zuiden wordt nog steeds grondwater onttrokken. In de Amsterdamse Waterleidingduinen mag nog altijd 13 miljoen kuub grondwater worden onttrokken. Dit jaar sluit de beheerder van dit gebied (Gemeentewaterleidingen) een omvangrijk onderzoek af, het Oeco-Hydrologisch Onderzoek. Hieruit volgen een aantal toekomstscenario's waaruit een keuze moet worden gemaakt. Dit onderzoek is op zichzelf een compliment waard. Maar de echte winst ligt natuurlijk in het verzilveren van de beëindiging van de grondwaterwinning.